

**UCHWAŁA NR XVI/109/16
RADY GMINY ŻURAWICA**

z dnia 22 stycznia 2016 r.

w sprawie zatwierdzenia „Planu Odnowy Miejscowości Orzechowce”

Na podstawie art. 18, ust. 2, pkt. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r., poz.1515 z późniejszymi zmianami) oraz Ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 349), Ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. z 2015 r., poz. 348) i Ustawy z dnia 27 maja 2015 r. o finansowaniu wspólnej polityki rolnej (Dz. U. z 2015 r., poz. 1130)

Rada Gminy Żurawica uchwala, co następuje:

§ 1. Zatwierdza się „Plan Odnowy Miejscowości Orzechowce na lata 2016-2022”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Żurawica.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Józef Pukajło

Załącznik do Uchwały Nr XVI/109/16
Rady Gminy Żurawica
z dnia 22 stycznia 2016 r.

Plan Odnowy Miejscowości Orzechowce na lata 2016-2022



Gmina Żurawica
ul. Ojca Św. Jana Pawła II 1, 37-710 Żurawica
tel. (16) 671-33-78, fax (16) 672-39-40
e-mail: zuragmina@wp.pl

Orzechowce, styczeń 2016 r.

„...Twórcie kulturę wsi, w której obok nowych wymiarów, jakie niosą czasy, pozostanie – jak u dobrego gospodarza – miejsce na rzeczy dawne, uświęcone tradycją, potwierdzone przez prawdę wieków...”

Jan Paweł II

Spis treści

I.	WPROWADZENIE	4
II.	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI	5
2.1	Charakterystyka miejscowości na tle gminy Żurawica	5
2.2	Położenie geograficzne	6
2.3	Rys historyczny miejscowości	7
III.	SYNTETYCZNA CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI + ANALIZA STANU ISTNIEJĄCEGO.....	8
IV.	CELE I METEDOLOGIA OPRACOWANIA	25
V.	ANALIZA SWOT	27
VI.	ANALIZA ZASOBÓW MIEJSCOWOŚCI	29
VII.	PLAN WYKONAWCZY	31
VIII.	WIZJA	42
IX.	MISJA	43
X.	ZARZĄDZANIE	44

I. WPROWADZENIE

Plan Odnowy Miejscowości jest opracowaniem strategicznym, które harmonizuje założenia określone w ramach odnowy wsi, nadając im uporządkowany charakter. Zakres rzeczowy dokumentu wypływa z potrzeb samych mieszkańców. W procesie tworzenia Planu, obejmującego wydzieloną jednostkę osadniczą, ważne okazują się inicjatywy obywatelskie, rozwijanie różnych form komunikacji i współpracy, otwarcie na zmiany, tworzenie lokalnych układów partnerskich. Obserwowane w trakcie procesu planistycznego tzw. „uczestnictwo obywatelskie” jest rezultatem aktywności społecznej, akceptacji istniejącego stanu wartości oraz potrzeb. Aktywność społeczna jest wyrazem chęci rozwoju w obrębie danego systemu społecznego zarówno jego członków (obywateli), jak i grup. Należy ją traktować jako jeden z zasadniczych elementów ustroju, w którym uczestnictwo obywatelskie uznaje się za jeden z istotnych elementów ładu społecznego (Potoczek A., 2008).

Plan Odnowy Miejscowości określa najważniejsze działania, które zainteresowane strony uznają za istotne dla rozwoju miejscowości. Proponowane przedsięwzięcia zostały uznane za realne i możliwe do realizacji, przy założeniu aktywności własnej mieszkańców oraz zaangażowaniu władz samorządowych. Włączenie mieszkańców w proces współdecydowania o kierunkach rozwoju miejscowości przełamuje stereotyp planowania odgórnego, wyłączenie poprzez władze jednostki samorządu terytorialnego, pobudzając jednocześnie całą społeczność do bardziej aktywnej pracy na rzecz miejscowości. W tym celu został sporządzony Plan Odnowy Miejscowości.

Podstawowy zakres prac nad dokumentem związany był z oceną potencjału oraz możliwości organizacyjnych mieszkańców. Na tej podstawie przeprowadzona została analiza słabych i mocnych stron miejscowości oraz analiza szans i zagrożeń. Pozwoliła ona na określenie wizji i misji rozwoju miejscowości, nakreślenie priorytetów oraz wyszczególnienie działań, które będą realizowane.

II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI

2.1 Charakterystyka miejscowości na tle gminy Żurawica

Miejscowość Orzechowce jest jednym z dziewięciu sołectw wchodzących w skład gminy Żurawica. Sąsiadami Gminy Żurawica są Gminy: Orły, Stubno, Rokietnica, Medyka, Przemyśl oraz Miasto Przemyśl. Gmina leży centralnie w paśmie aktywności społeczno-gospodarczej; aktywność tą wzmacnia usytuowanie i nasycenie dróg. Droga krajowa nr 77 relacji Lipnik – Żurawica – Przemyśl; droga wojewódzka nr 881 relacji Żurawica – Kańczuga – Łańcut – Sokołów Małopolski drogi powiatowe i drogi gminne.

Na terenie gminy przebiega linia kolejowa Kraków – Przemyśl – Medyka oraz linia towarowa Żurawica – Medyka. Kolejowa magistrala z kompleksem przeładunkowym stwarza dobre warunki do aktywności gospodarczej w dziedzinach produkcyjnych i składowo-magazynowych.

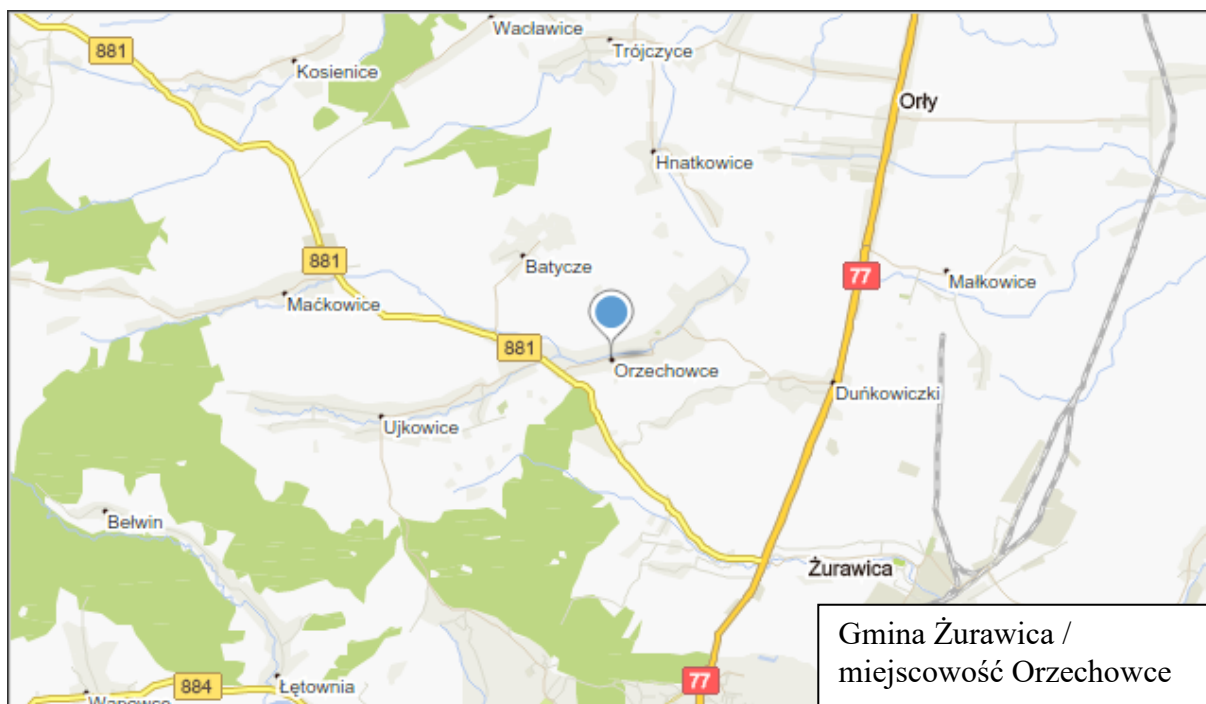
Powierzchnia Gminy wynosi 9575 ha. Zamieszkuje ją 12 930 mieszkańców (według danych na koniec 2014 r.), co powoduje, że gęstość zaludnienia wynosi 128 mieszkańców na km². Podstawową funkcją Gminy jest rolnictwo, funkcje uzupełniające to turystyka i wypoczynek. Wybór tych funkcji spowodowany jest położeniem geograficznym i ukształtowaniem terenu.

Rys. 1. Gmina Żurawica: Źródło: opracowanie własne



2.2 Położenie geograficzne

Pod względem geograficznym gmina położona jest na pograniczu Doliny Sanu i wschodniej części Pogórza Rzeszowskiego, zwanego również wysoczyzną Kańczudzką. Przez cztery wsie gminy: Bolestraszyce, Buszkowice, Buszkowiczki i Wyszatyce przepływa rzeka San. Obszar gminy zasobny jest w wody podziemne płytko zalegające, związane z wodami rzecznyymi o zróżnicowanej wydajności. Przez obszar gminy przepływa również rzeka Rada oraz kilka potoków: Żurawicki, Maćkowicki i Kosienicki. Cieki wodne przepływające przez gminę niewątpliwie są jej walorem przyrodniczym, jednak okresowo stanowią potencjalne zagrożenie powodziowe dla wielu miejscowości. Gmina leży na obszarze zaliczanym do typu klimatycznego kotlin podgórskich z przewagą cech kontynentalnych. W porównaniu z innymi obszarami wskazuje on tu jednak znacznie więcej cech kontynentalnych. Średnia roczna temperatura na tym obszarze wynosi około 8^o C. Najcieplejsze miesiące o najwyższym nasłonecznieniu to czerwiec i lipiec, najzimniejsze to styczeń i luty, kiedy średnia temperatura powietrza wynosi 3^o C. Lato należy do najdłuższych w skali kraju i trwa około 107 dni, zima natomiast 89 dni. Do najdłuższych w kraju należy również okres wegetacji roślin, który trwa około 220 dni. Na obszarze gminy przeważają wiatry zachodnie. Szczególnie silne wiatry wieją tu jesienią i zimą. Często mają one charakter fenowy – powodujące wzrost temperatury i spadek wilgotności powietrza. Silne wiatry sprzyjają erozji wietrznej gleb i utrudniają transport na drogach, zwłaszcza w porze zimowej. Średnia roczna suma opadów waha się w granicach 600 - 700 mm.



2.3 Rys historyczny miejscowości

Wieś leży nad rzeczką Rada, dopływem Sanu. W XVI w. Orzechowce były własnością Orzechowskich herbu Oksza, którzy przenieśli się tu z Małopolski na Ruś. Orzechowski pisał: "Orichovianum est mihi natale rus atque solum". Potem była własnością Korniaktów, Rogalińskich, Jaworskich, Starzeńskich. W 1880 r. wieś zamieszkiwało blisko 500 mieszkańców, z czego 152 było wyznania rzymsko - katolickiego, natomiast pozostała większość grecko - katolickiego. I jedni i drudzy należeli do parafii w Ujkowicach, przy czym w Orzechowcach była cerkiew filialna ujkowickiej parafii grecko - katolickiej, nosząca wezwanie św. Dymitra. Istniał tu wówczas majątek ziemski, należący do Sapiehów. Zajmował on 467 mórg gruntów ornych, 43 morgi łąk i ogrodów, 42 pastwisk i 5 lasu. Około tegoż 1880 r. w Orzechowcach powstał pancerny fort twierdzy przemyskiej, oznaczony nr X. Zbudowany został jako dwuwałowy, chrzest ogniowy przeszedł chyba najwcześniej ze wszystkich fortów twierdzy, już bowiem w kilka lat po wybudowaniu ostrzelali go c.k. artylerzyści testujący odporność umocnień na pociski z potężnych dział kalibru 155 mm i moździerzy kal. 220 mm. Testy wypadły wręcz fatalnie, na dodatek członkowie zamkniętej w forcie c.k. komisji wojskowej doznali szoku nerwowego. Natychmiast więc podjęto decyzję o modernizacji fortu Orzechowce oraz wielu innych budowanych współcześnie z nim. Modernizacja fortu X zakończyła się ok. 1900 roku, nieodporne na pociski moździerzy półtorametrowe sklepienia zastąpiono stalobetonowym stropodachem. Równocześnie zastosowano, nie tylko zresztą w forcie X, stalowe panczerze i obrotowe wieże z działami, także pancerne. Wał główny posiadał koszary i poternę (podziemny korytarz) łączącą go ze schronem centralnym. Kopuły pancerne, dziś nie istniejące, znajdowały się na wale dolnym, nad pomieszczonymi w nim schronami. Potężny fort wydał się interesujący nawet dla cara Mikołaja II, który po poddaniu twierdzy przez Austriaków w marcu 1915 r., był łaskaw zwiedzić fort X. Warto więc pójść w jego ślady, oczywiście tylko w tej kwestii. W Orzechowcach wart uwagi jest też kościół pod wezwaniem Matki Bożej Różańcowej, będący siedzibą erygowanej w 1969 r. parafii. Istniejący wówczas kościół tymczasowy był niewystarczający, stąd zaistniała potrzeba budowy nowej świątyni. Powstała ona wg projektu arch. Leonarda Reppela w latach 1985 -1988, pracami kierował proboszcz ks. Aleksander Burdzy, a inwestycję w przeważającej mierze sfinansowali sami parafianie. Kościół, konsekrowany 16 października 1988 r., ma dwa poziomy, powierzchnia nawy głównej wynosi 528 m².

III. SYNTETYCZNA CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI + ANALIZA STANU ISTNIEJĄCEGO

Zasoby przyrodnicze i krajobrazowe

W Gminie Żurawica występuje duże przestrzenne zróżnicowanie warunków naturalnych. Wynika to z geologicznego zróżnicowania przestrzeni na terenie gminy. Część południowa i zachodnia leży w obrębie Pogórza Przemyskiego, stanowi teren o łagodnych wzniesieniach, pocięty dolinami o różnej wielkości i kształcie. Pozostały obszar gminy leży w obrębie Pogórza Rzeszowskiego i Pradoliny Podkarpackiej; dominują tu równiny. Żurawica położona jest na granicy tych dwóch subjednostek geologicznych. Całość gminy należy do zlewni rzeki San, która przepływa przez cztery miejscowości w gminie: Bolestraszyce, Buszkowice, Buszkowiczki i Wyszatyce. Przez obszar gminy przepływa również rzeka Rada, oraz trzy potoki. Jeden płynie przez miejscowość Żurawica; drugi przepływa przez miejscowość Maćkowice a trzeci przez Kosienice. Potoki te stwarzają pewne niebezpieczeństwo dla tych miejscowości Gminy, poprzez możliwe lokalne podtopienia.

Klimat

Klimat charakteryzuje się następującymi właściwościami:

- | | |
|---|---------------------------|
| – długość okresu wegetacji | 200 – 220 dni, |
| – początki okresu wegetacji | trzecia dekada marca, |
| – koniec okresu wegetacji | pierwsza dekada września, |
| – czas zalegania małej pokrywy śnieżnej | 70 – 90 dni w roku, |
| – pierwsze przymrozki | listopad, |
| – ostatnie przymrozki | marzec. |

Gmina leży na obszarze zaliczanym do typu klimatycznego kotlin podgórskich z przewagą cech kontynentalnych. W porównaniu z innymi obszarami wskazuje on tu jednak znacznie więcej cech kontynentalnych. Średnia roczna temperatura na tym obszarze wynosi 7,5°C. Czerwiec i lipiec to najcieplejsze miesiące charakteryzujące się największym nasłonecznieniem. Miesiące najzimniejsze to styczeń i luty, kiedy średnia temperatura powietrza wynosi 2,5°C. Lato należy do najdłuższych w skali całego kraju i trwa około 100-105 dni, zima natomiast około 90 dni.

Flora i fauna

Na obszarze miejscowości Orzechowce występują różne zbiorowiska roślinne: leśne, zaroślowe, tereny podmokłe, łąki, pastwiska, tereny uprawne; występują także rzadkie gatunki fauny.

Ptactwo jest reprezentowane przez około 100 gatunków. Występują tu bardzo rzadkie zagrożone gatunki takie jak: żołą, kobuz, pustułka, srokosz, i inne. Licznie jest reprezentowany bocian biały około 16 – 20 gniazd na km².

Zwierzyna występująca na terenie gminy to: zając szarak, sarny, dziki, borsuki, kuny leśne i inne.

Gleby

Większość gleb stanowią pseudobielice i gleby brunatne wytworzone z lessów, pyłów lessowych i częściowo z gliny. Pod względem klasyfikacji bonitacyjnej na obszarze Żurawicy występują w znacznej przewadze gleby klasy I – III. Zajmują one 70% powierzchni wszystkich użytków rolnych. Wszystkie gleby są pochodzenia mineralnego. Nie występują ograniczenia w doborze roślin uprawnych.

Lasy

Obszary leśne zajmują w gminie powierzchnię około 1000 ha; stanowi to 11% terytorium. Drzewostany zaliczane są do typu siedliskowego lasu świeżego wyżynnego, dominują lasy liściaste i mieszane z przewagą grabu, dębu i buka. Cała powierzchnia lasów w gminie zaliczana jest do lasów wodochronnych i znajduje się w obrębie Przemysko – Dynowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Lasy te z przyczyny bliskiego położenia miasta Przemyśla pełnią funkcję wypoczynkową.

Wody powierzchniowe i podziemne

Rzeka San jest rzeką graniczną dla gminy, przepływa wzdłuż jej granicy południowej i wschodniej. Potoki płynące na obszarze gminy są dopływami Sanu. Wody potoków są wodami opadowymi i roztopowymi. Występują również akwenty wody stojącej w postaci niewielkich stawów w zespołach podworskich, oraz wypełniane okresowo, przy dużych stanach wód Sanu, koryta starorzeczy tej rzeki.

Pod względem zasobów wód podziemnych gmina leży na pograniczu dwóch regionów hydrogeologicznych – Karpackiego i Przemyskiego. Wody podziemne na terenie gminy zaliczane są do I i II klasy czystości.

Obiekty przyrodnicze chronione

Na terenie gminy znajdują się również tereny o wartościach przyrodniczych, podlegające ochronie na mocy ustawy o ochronie dóbr kultury. Są to zachowane w różnym stanie parki zabytkowe dawnych zespołów pałacowych i dworskich w miejscowościach:

- **Bolestraszyce:** park zespołu dworskiego, obecnie Arboretum i Zakład Fizjografii w Bolestraszcach,
- **Wyszatyce:** park zespołu dworskiego,
- **Żurawica:** park zespołu dworskiego Sapiehów,
- **Maćkowice:** park zespołu pałacowego,
- **Kosienice:** pozostałości zespołu parkowo- dworskiego.

Wszystkie te obiekty i tereny ujęte są w rejestrze zabytków i objęte strefą „A” pełnej ochrony konserwatorskiej oraz strefą „K” ochrony krajobrazu. Na obszarze gminy występują również liczne pomniki przyrody – 112 drzew pomnikowych (głównie dęby, jesiony, płatany, kasztanowce). Większość drzew pomnikowych występuje w ogrodach i parkach podworskich w miejscowościach: Bolestraszyce – 58 (Arboretum), Wyszatyce – 6, Żurawica – 7 (park XIX w.), Maćkowice – 5 (park krajobrazowy z pocz. XIX w.), Kosienice – 35 (park krajobrazowy z pocz. XIX w.). Drzewa pomnikowe objęte ochroną są przedmiotem zainteresowania turystycznego.

Surowce mineralne i kopaliny

Lokalne zasoby surowców mineralnych i kopaliny występujące na terenie gminy to:

- złoża gazu ziemnego,
- złoża żwiru budowlanego (w dolinie Sanu),
- złoża gliny do ceramiki budowlanej (w rejonie wsi Orzechowce).

Znaczna część miejscowości Żurawica objęta jest obszarem górniczym gazu ziemnego intensywnie eksploatowanego, stąd sieć otworów gazowych i gazociągów przemysłowych stwarzających pewne ograniczenia w wykorzystaniu inwestycyjnym gruntów.

Miejscowość w statystyce

Tabela nr 1. Wykaz powierzchni poszczególnych miejscowości w Gminie Żurawica

Nazwa miejscowości	Powierzchnia w ha	% udział w ogólnej Powierzchni
Batycze	409,42	4,3
Bolestraszyce	1336,67	14,0
Buszkowice	210,47	2,2
Buszkowiczki	330,19	3,4
Kosienice	1063,69	11,1
Maćkowice	1835,13	19,2
Orzechowce	697,26	7,3
Wyszatyce	1833,09	19,1
Żurawica	1859,26	19,4
Ogółem	9575,18	100

Źródło: Opracowanie własne

Tabela nr 2. Stan ludności na terenie gminy Żurawica na koniec 2014 r.

Ludność	12 930
Kobiety	6 472
Mężczyźni	6 458
Urodzenia żywe	109
Zgodny	121
Przyrost naturalny	-12
Saldo migracji ogółem	7
Ludność w wieku przedprodukcyjny	2 464
Ludność w wieku produkcyjnym	8 382
Ludność w wieku poprodukcyjnym	2 082

Źródło: Opracowanie własne na bazie Banku Danych Lokalnych

Strefa społeczna

Podstawowym i nadrzędnym elementem samorządu terytorialnego są ludzie, to oni kształtują charakter i określają kierunek rozwoju Gminy. Saldo migracji w miejscowości Żurawica na koniec roku 2014 jest dodatnie.

Zatrudnienie i bezrobocie

Bezrobocie jest w gminie Żurawica zjawiskiem, które dotyka szerokie kręgi społeczne. Straty i skutki społeczne, które powoduje bezrobocie są trudne do oszacowania. Pojawia się na niepokojącą skalę degradacja dużych grup społecznych i to nie tylko bezrobotnych. Straty pracy, przejście na

zasitek, z kolei jego utrata i potrzeba korzystania z pomocy społecznej – prowadzi do ubóstwa z różnymi konsekwencjami.

Wśród bezrobotnych dominują osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Drugie miejsce zajmują osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym. Bezrobotni posiadający wykształcenie gimnazjalne i poniżej stanowią duży odsetek wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych.

Z doświadczeń pracowników GOPS wynika, że bezpośrednim, najbardziej widocznym skutkiem bezrobocia jest obniżenie sfery materialnej rodziny, co wręcz wymusza konieczność korzystania z pomocy społecznej. Bezrobocie powoduje bowiem zmianę sytuacji społecznej i emocjonalnej rodziny, zarówno dorosłych, jak i dzieci. Częstym zjawiskiem jest izolacja społeczna – ograniczone zostają kontakty wszystkich członków rodziny bezrobotnego zarówno ze znajomymi, jak i z dalszą rodziną. Bezrobocie wpływa także niekorzystnie na stosunki wewnątrzrodzinne, przy czym okazuje się, że bezrobocie mężczyzn ma znacznie bardziej negatywne skutki, jak bezrobocie kobiet. Bezrobotny mężczyzna doświadcza obniżenia swojej pozycji w rodzinie, utraty autorytetu i silnej frustracji, co powoduje sięganie po alkohol. Wśród bezrobotnych staje się to niestety zjawiskiem masowym.

Przyczyny bezrobocia

Wprowadzenie zasad gospodarki rynkowej spowodowało załamanie się rynku pracy. Jako główne przyczyny narastania bezrobocia w naszym rejonie należy wymienić:

- duży spadek popytu na siłę roboczą,
- zwiększenie wymagań pracodawców dotyczących kwalifikacji zawodowych pracowników,
- likwidacja nierentownych zakładów,
- niewystarczającą dynamikę rynku pracy w procesie tworzenia nowych miejsc pracy.

Według PUP liczba bezrobotnych w Gminie Żurawica na koniec listopada 2015 roku wyniosła 836 osób (457 to kobiety), z czego tylko 148 osobom przysługuje prawo do zasiłku (82 osoby to kobiety).

Tabela nr 3. Bezrobocie w Gminie Żurawica na tle powiatu przemyskiego na koniec listopada 2015 r.

Wyszczególnienie	Zarejestrowani bezrobotni		W tym z prawem do zasiłku	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
1	2	3	4	5
Miasto Przemysł	4017	2103	303	164
gmina Bircza	535	291	70	42
gmina Dubiecko	570	286	80	31
gmina Fredropol	391	187	49	24
gmina Krasieczyn	350	170	54	24
gmina Krzywca	307	171	35	19
gmina Medyka	413	209	61	28
gmina Orły	496	239	77	40
gmina Przemysł	599	329	98	55
gmina Stubno	262	118	31	16
gmina Żurawica	836	457	148	82
Razem	8 776	4 560	1 006	525

Źródło: Opracowanie własne na bazie danych z PUP Przemysł

Tabela nr 4. Wybrane dane o rynku pracy

	Powiat Przemyski	Gmina Żurawica
Pracujący	6 645	1614
Bezrobotni zarejestrowani	4759	836
w tym kobiety w %	54,67%	50,3%
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w %	11,5%	11,1
Udział zarejestrowanych bezrobotnych kobiet w liczbie kobiet w wieku produkcyjnym w %	12,0%	12,0%

Źródło: Opracowanie własne na bazi Banku Danych Lokalnych

Pomoc społeczna

Przemiany ustrojowe ostatnich lat spowodowały, że w systemie zabezpieczeń społecznych wzrasta rola pomocy społecznej jako instytucji polityki społecznej państwa. W 1990 roku dokonano transferu organizacji pomocy społecznej z Ministerstwa Zdrowia do Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. W każdej gminie zostały utworzone ośrodki pomocy społecznej.

Zasady funkcjonowania pomocy społecznej określiła uchwalona 29 listopada 1990 roku ustawa o pomocy społecznej.

W związku z wejściem Polski w struktury Unii Europejskiej przed władzami samorządowymi pojawiły się nowe zadania z zakresu polityki społecznej, wynikające z polityki regionalnej Unii Europejskiej.

Ponadto zmiany legislacyjne w kraju nakładają na samorząd realizację wielu zadań sfery społecznej. Od 1 maja 2004 roku obowiązuje nowa ustawa o pomocy społecznej, przekazująca samorządom lokalnym realizację całych obszarów pomocy społecznej państwa.

Znaczenie pomocy społecznej wynika z tego, że jest ona skierowana do osób i rodzin, które przy wykorzystaniu własnych środków, możliwości i uprawnień nie są w stanie przezwyciężyć trudnych sytuacji życiowych. Powstałe ośrodki pomocy stały się głównym, a niekiedy jedynym podmiotem świadczącym materialną, finansową i usługową pomoc w gminie.

Pomocą społeczną na terenie Gminy Żurawica zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS), zatrudniający 13 pracowników. Gmina wykonuje w ramach ustawy zadania własne i zlecone.

Zadania własne finansowane i realizowane przez gminy, o charakterze obowiązkowym, do których należą:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych i celowych specjalnych,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- przyznawanie pomocy rzeczowej,
- udzielanie schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- świadczenie usług opiekuńczych,
- praca socjalna,
- sprawianie pogrzebu,
- dożywianie dzieci i osób tego wymagających,
- inne zadania z zakresu pomocy społecznej z rozeznaczonych potrzeb.

Zadania zlecone gminie, finansowane przez administrację rządową, do których należą :

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne,
- realizację zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.

W ujęciu strategicznym pomoc społeczna w gminie Żurawica nie koncentruje się wyłącznie na udzielaniu wsparcia materialnego potrzebującym. W ramach wypracowanej strategii przyjęto nowoczesne podejście do tak ważnej sfery, jaką jest problematyka społeczna nastawiona na:

- ścisłe powiązania działań instytucji i organizacji społecznych: sfery oświaty i służby zdrowia,
- wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej,
- wzmacnianie postaw aktywnych.

Działania Ośrodka w Żurawicy mają na celu nie tylko łagodzenie skutków trudnej sytuacji bytowej klientów pomocy społecznej, lecz także usuwanie przyczyn tkwiących często w sferze psychicznej i społecznej.

Na terenie Żurawicy najczęściej pomocy w rozwiązywaniu problemów potrzebują rodziny i osoby, u których występuje:

- ubóstwo,
- bezrobocie,
- niepełnosprawność,
- długotrwała choroba,
- uzależnienie od alkoholu,
- wielodzietność,
- samotne wychowywanie dzieci.

Podjmując próby przeciwdziałania niekorzystnym zjawiskom gmina współpracuje z Powiatowym Urzędem Pracy w Przemyślu, Komisariatem Policji w Żurawicy, ze szkołami z terenu Gminy. Działania mają na celu łagodzenie skutków bezrobocia, przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, integracji ze społeczeństwem oraz dostarczenie alternatywnych form spędzenia wolnego czasu.

Jako rozwiązanie istniejących problemów widzimy:

- organizowanie robót publicznych, prac społeczno – użytecznych oraz działania zmierzające do poszukiwania nowych miejsc pracy,
- kształtowanie wśród rodzin ubogich umiejętności racjonalnego gospodarowania skromnymi środkami finansowymi oraz poszukiwania innych źródeł zarobków (chatupnictwo, zbieranie runa leśnego),
- organizowanie dzieciom i młodzieży wolnego czasu, między innymi poprzez zakładanie świetlic, tworzenie dostępu do Internetu, letni wypoczynek,
- organizacja dożywiania dzieci w szkołach,
- zapobieganie skutkom alkoholizmu poprzez współpracę z policją.

Tabela nr 5. Udział osób korzystających z pomocy społecznej na terenie Gminy Żurawica

	2010	2011	2012	2013	2014
Gmina Żurawica	14,4%	11,0%	10,8%	10,9%	10,7%
Powiat Przemyski	22,5%	19,1%	20,8%	21,0%	19,2%
Województwo Podkarpackie	11,9%	10,8%	11,0%	11,3%	10,5%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych

Warunki mieszkaniowe

Na terenie Żurawicy występuje przede wszystkim budownictwo indywidualne, jednorodzinne mieszkaniowe i zagrodowe - stanowi ono około 98% ogółu zasobów mieszkaniowych gminy. Występuje także budownictwo wielorodzinne. Uzbrojenie mieszkań w media jest na wysokim poziomie, z tendencją wzrostową. Poniższa tabela przedstawia sytuację mieszkaniową na terenie gminy.

Tabela nr 6. Zasoby mieszkaniowe Gminy Żurawica w latach 2013-2014

Nazwa	Rok	Rok
	2013	2014
Mieszkania	3 377	3 397
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkanie m ²	97	98

Plan Odnowy Miejscowości Orzechowce na lata 2016-2022

Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych	249	242
Liczba lokali socjalnych	1	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych

Jak pokazuje powyższa tabela zasoby mieszkaniowe Gminy Żurawica na przestrzeni kilku lat niewiele się zmieniły. Na koniec 2010 r. było 3 288 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 302 005 m². Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosi 97,9 m² (24,1 m² na 1 osobę). Jest wyższa zarówno od średniej w powiecie jak i w województwie.

Ochrona zdrowia

Opiekę zdrowotną na terenie Gminy Żurawica zapewniają trzy niepubliczne zakłady:

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Medyk” w Żurawicy, ul. M. Króla 3, w którym działają:

- Poradnia medycyny pracy
- Poradnia medycyny rodzinnej
- Poradnia medycyny sportowej
- Poradnia medycyny szkolnej
- Poradnia pielęgniarek środowiskowo-rodzinnych
- Poradnia stomatologiczna
- Poradnia lekarza POZ

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Maćkowice”, Maćkowice 6, w którym funkcjonuje:

- Poradnia (gabinet) lekarza POZ
- Poradnia (gabinet) lekarza POZ

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Wyszatyce”, Wyszatyce 214a, w którym funkcjonuje:

- Gabinet pielęgniarstwa środowiskowo-rodzinnej
- Gabinet pielęgniarstwa w środowisku nauczania i wychowania
- Gabinet położnej środowiskowo-rodzinnej
- Pielęgniarska opieka długoterminowa
- Poradnia lekarza POZ

Specjalistyczna opieka medyczna dostępna jest dla mieszkańców w okolicznych miejscowościach. Najbliższy szpital działa w Przemyślu. Szpitale drugiego stopnia referencyjności funkcjonują również

w stolicy województwa podkarpackiego – Rzeszowie. Szpitale w Przemyślu i Przeworsku świadczą usługi dla mieszkańców miasta i okolicznych gmin, w tym także dla mieszkańców gminy Żurawica i zabezpieczają w sposób wystarczający miejscowe potrzeby zdrowotne.

W gminie Żurawica funkcjonuje *Wojewódzki Podkarpacki Szpital Psychiatryczny* im. prof. Eugeniusza Brzezińskiego, obsługujący chorych z terenu całego województwa podkarpackiego. Organizacja funkcjonowania oddziału oparta jest na zasadach społeczności terapeutycznej. Do oddziału przyjmowani są pacjenci dobrowolni i z nakazu sądowego. Podstawowy program terapii uzależnienia oferowany przez placówkę trwa około 6-8 tygodni.

Na terenie gminy prowadzi działalność pięć gabinetów stomatologicznych – w Bolestraszcach (1), Orzechowcach (2), Wyszatycach (1), Żurawicy (1).

Szkolnictwo

Na terenie gminy Żurawica funkcjonują:

Dwa przedszkola samorządowe:

- Samorządowe Przedszkole Nr 1 w Żurawicy,
- Samorządowe Przedszkole Nr 2 w Żurawicy

Cztery przedszkola niepubliczne

Pięć szkół podstawowych + 2 filie:

- Szkoła Podstawowa nr 1 im. Św. Jadwigi Królowej Polski w Żurawicy
- Szkoła Podstawowa nr 2 w Żurawicy
- Szkoła Podstawowa im. Piotra Michałowskiego w Bolestraszcach
- Szkoła Podstawowa w Buszkowicach
- Szkoła Podstawowa im. bł. ks. Bronisława Markiewicza w Kosienicach

oraz:

- Zespół Szkół w Maćkowicach
- **Zespół Szkół w Orzechowcach**
- Zespół Szkół w Wyszatycach
- Gimnazjum im. 2 Pułku Pancernego w Żurawicy

Tabela nr 7. Ludność gminy według wieku edukacyjnego

Ludność gminy według edukacyjnych grup wieku w 2014 roku	
0-2 lata	341
3-6 lat	528
7-12 lat	821
13-15 lat	451

Źródło: Opracowanie własne na bazie danych z Banku Danych Lokalnych

Tabela nr 8. Wykaz ilości uczniów na terenie Gminy Żurawica

Edukacja	2012/13	2013/14	2014/15
Placówki wychowania przedszkolnego	15	15	15
w tym przedszkola	6	6	6
Miejsca w przedszkolach	266	264	273
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	388	413	366
w tym w przedszkolach	264	266	242
Szkoły podstawowe	10	10	10
Uczniowie szkół podstawowych	749	733	740
Szkoły gimnazjalne	4	4	4
Uczniowie szkół gimnazjalnych	395	376	352
Liczba uczniów przypadających na 1 oddział w szkole podstawowej	13	13	13
Liczba uczniów przypadających na 1 oddział	20	20	21

w szkole gimnazjalnej			
-----------------------	--	--	--

Źródło: Opracowanie własne na bazie danych z Banku Danych Lokalowych

Kultura

Na obszarze gminy znajdują się liczne obiekty architektury, parki, cmentarze i stanowiska archeologiczne, które ujęte są w rejestrze zabytków lub w ewidencji obiektów zabytkowych. Oznacza to, że wszelkie działania podejmowane na obiektach zabytkowych wymagają zezwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków. Obszar gminy został podzielony na 4 strefy ochrony w zależności od rangi i rodzaju obiektu zabytkowego, w tym do **strefy „A”** – wymagającej pełnej ochrony konserwatorskiej i związanej z obiektami wpisanymi do rejestru zabytków oraz stanowiskami archeologicznymi zostały ujęte następujące zabytki:

Orzechowce:

- fortyfikacje Twierdzy „Przemysł” oraz drogi forteczne XIX w.,

Turystyka i rekreacja

Gmina Żurawica ze względu na nagromadzenie atrakcji turystycznych, zarówno historycznych, jak i kulturowych, oraz walorów przyrodniczych i stale rozbudowywaną infrastrukturę turystyczną, stanowi atrakcyjne miejsce dla aktywnego spędzania wolnego czasu. Arboretum w Bolestraszcach, będące w zasadzie ogrodem botanicznym, to najchętniej odwiedzane przez turystów miejsce na obszarze gminy. Rocznie przybywa tutaj ponad 50 000 turystów, głównie młodzież szkolna, która uczy się tu poznawać przyrodę. Ogród powstał w 1975 roku i obecnie rośnie tam prawie 2000 gatunków, odmian i form roślin. Arboretum stanowi ważny ośrodek naukowo-badawczy w Polsce południowo-wschodniej, prowadzone są w nim badania m.in. nad zabytkowymi założeniami ogrodowymi czy zagrożonymi i ginącymi gatunkami roślin. Oprócz ogrodu znajduje się tutaj odremontowany klasycystyczny dwór z XIX wieku.

Dla coraz większej liczby osób kontakt z otaczającą nas przyrodą staje się źródłem przyjemności i satysfakcji. Bogata w wiele gatunków ryb rzeka San jest doskonałym miejscem do wędkowania, a okoliczne lasy rajem dla grzybiarzy. Wielką atrakcją turystyczną są forty Twierdzy Przemysł, która zaliczana była po Antwerpii i Verdun, do największych wśród dwustu istniejących w Europie. Mimo znacznego zniszczenia do dzisiaj widoczne są wszystkie elementy budowy fortów. Turysta, który przybędzie do gminy na pewno spotka ciekawe zabytki, miejsca widokowe, czyste powietrze i glebę, zdrową żywność i wielu interesujących ludzi.

Licznie występujące w gminie obiekty kulturowe o znaczeniu historycznym oraz przyrodniczym, w tym unikalne w skali regionu i kraju Arboretum w Bolestraszcach oraz forty Twierdzy Przemyśl wzmacniają atrakcyjność krajoznawczo-turystyczną i edukacyjną gminy.

Krajoznawcza turystyka zmotoryzowana posiada bardzo dobre warunki rozwoju na potrzeby zarówno mieszkańców miasta Przemyśla, jak i dla przyjezdnych z dalszych regionów kraju. Rozwinięta sieć drogowa pozwala na dotarcie do każdego interesującego pod względem poznawczym obiektu na terenie gminy.

Sieć dróg fortecznych przebiegająca przez gminę stanowi podstawę do rozwoju turystyki rowerowej i pieszej. Drogi te stanowią już od dłuższego czasu szlaki turystyczne, wewnętrznego i zewnętrznego pierścienia fortów Twierdzy Przemyśl. Atrakcyjna krajobrazowo, zalesiona zachodnia część gminy sprzyja rozwojowi agroturystyki łączącej wypoczynek i rekreację z ekologicznym rolnictwem.

Infrastruktura techniczna

Sieć drogową w Żurawicy tworzą drogi o znaczeniu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Droga krajowa NR 77 relacji Lipnik – Przemyśl przebiega przez miejscowość Żurawica (jest to jedyna miejscowość Gminy, w której sieć drogowa ma znaczenie krajowe). Droga krajowa o długości 3,03 km stanowi główną oś układu komunikacyjnego; jest centralnie położona na odcinku północ-południe.

Na odcinku 10,948 km przez tereny zabudowane zachodniej części gminy przebiega **droga wojewódzka** nr 881 relacji Sokołów Małopolski - Łańcut – Pruchnik – Żurawica. Droga prowadzi przez miejscowości: Żurawica, Orzechowce i Maćkowice oraz styknie do zabudowy miejscowości Kosienice.

Cała sieć drogowa tworzy dobre powiązanie wewnętrzne pomiędzy miejscowościami Gminy, jak i zewnętrzne regionalne i ponadregionalne. Stan techniczny dróg: krajowej, wojewódzkiej, powiatowych i gminnych jest dostateczny, aczkolwiek wzmożony ruch samochodów oraz okres zimowy powoduje ich niszczenie. Po dłuższym ich eksploatowaniu będą wymagały modernizacji w zakresie poprawy bezpieczeństwa ruchu pieszego i rowerowego w ich przebiegu przez tereny zabudowane. Część dróg wymaga szybkiej modernizacji lub przebudowy, by zwiększyć bezpieczeństwo.

Drogi powiatowe, przebiegające przez teren gminy o łącznej długości 35,745 km (w tym 28,243 km o nawierzchni twardej ulepszonej i 4,212 km o nawierzchni gruntowej), stanowią o gminie jako ważnym węźle komunikacyjnym całego powiatu przemyskiego.

Są to drogi:

- nr 1783 Rokietnica – Maćkowice – 5,425 km,
- nr 1820 Radymno – Walawa (gm. Orły) – Przemyśl – 11,054 km,
- nr 2099 Kosienice – Ciemięrzowice – 3,600 km,
- nr 2100 Maćkowice – Trójczyce – 1,850 km,
- nr 2101 Maćkowice – Orzechowce – 0,958 km,
- nr 2104 Batycze – przez wieś – 1,754 km,
- nr 2107 Orzechowce – Duńkowiczki (gm. Orły) – 2,650 km,
- nr 2124 Żurawica – Buszkowice – 2,198 km,
- nr 2417 Żurawica – Bolestraszyce – 4,866 km,
- nr 2418 Żurawica Os. – Żurawica Rozrządowa – 1,390 km.

Drogi powiatowe są drogami zbiorczymi, ich nasycenie jest wystarczające dla istniejących terenów inwestycyjnych i projektowanych do zainwestowania. Pełnią one funkcję umożliwiającą dojazd do dróg nadrzędnych.

Drogi statutowo gminne o łącznej długości 56,6 km łączą wewnętrzne tereny zabudowane gminy i obsługują bezpośrednio zabudowę wsi jako drogi dojazdowe. Długości poszczególnych dróg wynoszą od 0,25 km do 4 km, zaś ich szerokość wynosi od 3 do 12 m. Stan techniczny dróg gminnych jest bardzo zróżnicowany - od dróg o nawierzchni ulepszonej (głównie w miejscowości Żurawica), po drogi o nawierzchni gruntowej. Wszystkie drogi gminne wymagają wyznaczenia pasów drogowych o szerokości min. 6 m, z uwzględnieniem potrzeby wydzielenia poboczy dla ruchu pieszego i rowerowego oraz budowy twardej nawierzchni na drogach gruntowych.

Kolej

Przez teren gminy przebiega szlak kolejowy Wrocław – Lwów. Na obszarze gminy zlokalizowany jest jeden z największych portów przeładunkowych w Polsce. Magistrala kolejowa w Żurawicy stanowi bardzo ważny punkt na mapie komunikacyjnej Polski. Transport intermodalny (wykorzystanie linii kolejowej do przewozu tirów) objęty został szczególnym „patronatem” ministerstwa transportu. Stanowi on szansę dla ośrodków posiadających odpowiednie zaplecze

logistyczne do organizowania takiej formy przewozu towarów. Wieloletnie funkcjonowanie „suchego portu przeładunkowego” i bliskość granicy z Ukrainą stwarzają możliwość rozwoju tej formy transportu.

Komunikacja masowa

Przewóz mieszkańców w zakresie komunikacji zbiorowej podmiejskiej i dalekobieżnej zabezpieczają na terenie gminy linie autobusowe i PKP.

Sfera gospodarcza

Na dzień 31 XII 2014 roku na terenie gminy według rejestru REGON były zarejestrowane ogółem 652 podmioty gospodarcze. Dominującą sekcją gospodarki w gminie Żurawica jest handel i naprawy. Na drugim miejscu pod względem liczebności działających podmiotów gospodarczych są sekcje: transport i gospodarka magazynowa oraz obsługa nieruchomości i firm.

Tabela nr 9. Podmioty gospodarcze wg REGON

Podmioty Gospodarcze	
Sektor rolniczy	10
Sektor przemysłowy	52
Sektor budowlany	75
Na 10 tys. ludności	504
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności	384
Ogółem	652

Źródło: opracowanie własne

Główne podmioty gospodarcze

Największymi zakładami działającymi na terenie gminy są:

- Okręgowe Warsztaty Naprawy Techniki Wojskowej Żurawica,
- PKP CARGO S.A. Zakład Taboru w Żurawicy,
- Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. Kopalnia Gazu w Żurawicy,

- Zakład Produkcyjny Sprzętu Oświetleniowego „Elektromechanika” Ludwik Lis,
- Zakład Handlowo - Usługowo - Produkcyjny „CZEXBUD” Zbigniew Czekierda,
- Gminna Spółdzielnia "Samopomoc Chłopska" w Żurawicy.

Na terenie Żurawicy znajduje się jeden z najważniejszych w Polsce portów przeladunkowych, a przez gminę prowadzi magistrała kolejowa Wrocław – Lwów (Ukraina). Magistrała kolejowa z dużym kompleksem przeladunkowym Żurawica – Medyka stwarza bardzo dobre warunki dla wzmożonej aktywności gospodarczej w dziedzinach produkcyjnych i składowo-magazynowych.

IV. CELE I METODOLOGIA OPRACOWANIA

Celem Planu Odnowy Miejscowości Orzechowce jest:

- Dokonanie analizy istniejącego stanu sołectwa, ze zwróceniem szczególnej uwagi na te aspekty stanu istniejącego, które będą odgrywały zasadniczą rolę w przyszłym jego rozwoju,
- Identyfikacja strategicznych szans i zagrożeń rozwoju sołectwa,
- Wyznaczenie celów i kierunków rozwoju sołectwa, realizujących możliwości lokalnej społeczności,
- Uwzględnienie istniejących szans i zagrożeń rozwoju,
- Określenie „wizji rozwoju”, czyli oczekiwanego stanu rozwoju sołectwa do 2022 roku wraz z określonymi wytycznymi służącymi do realizacji ustaleń planu.

Podczas prac nad opracowaniem Planu Odnowy Miejscowości Orzechowce przeprowadzono spotkanie konsultacyjne z liderami lokalnej społeczności miejscowości Orzechowce: Rady Sołectkiej, Wójta Gminy Żurawica oraz pracowników Urzędu Gminy Żurawica. Celem konsultacji było zidentyfikowanie celów i kierunków działania w poszczególnych przyjętych teoretycznie obszarach życia społeczno – gospodarczego oraz wyznaczanie wariantu rozwoju miejscowości.

Na podstawie wypracowanej analizy SWOT, która przedstawia silne strony (wewnętrzne) miejscowości, słabe strony (wewnętrzne), szanse (zewnętrzne) i zagrożenia (zewnętrzne) odpowiedziano na pytanie:

Co należy zrobić, albo jakie podjąć działania lub spowodować efekty tych działań, żeby zlikwidować słabe strony miejscowości i zniwelować zagrożenia?

Plan Odnowy Miejscowości Orzechowce zawiera więc analizę sytuacji społecznej, gospodarczej, infrastruktury technicznej sołectwa, diagnozę możliwości wykorzystania potencjalnych czynników rozwoju sołectwa, wskazanie konkretnych kierunków działania, określa szczegółowo rodzaje zadań jakie będą realizowane i konieczne do podjęcia na terenie sołectwa.

Zapisy ujęte w Planie Odnowy Miejscowości Orzechowce są zgodne z zapisami zawartymi w dokumentach wyższego szczebla dotyczących rozwoju gminy Żurawica. Cele i zadania określone w Planie Odnowy Miejscowości są wewnętrznie zgodne a ich wykonanie nie powoduje negatywnych skutków dla osiągnięcia celów i realizacji zadań wymienionych w Strategii Rozwoju Gminy. Taka forma Planu Odnowy Miejscowości pozwala na osiągnięcie integracji polityki kształtowania rozwoju gospodarczego na szczeblu gminnym, powiatowym i wojewódzkim. Niniejszy dokument jest spójny z

Krajowym Programem Rozwoju Wsi na lata 2014-2020, który ma na celu wyrównanie poziomu i jakości życia mieszkańców wsi z poziomem życia mieszkańców miast. Ponadto ma za zadanie podniesienie konkurencyjności obszarów wiejskich jako miejsc zamieszkania. Konkurencyjność ta oznacza dobrze funkcjonujące usługi, dobrą infrastrukturę. Plan Odnowy Miejscowości jest elementem prowadzonej polityki rozwoju w ramach Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego do roku 2020. Dokument wskazuje kierunki rozwoju gospodarczego i infrastrukturalnego zmierzającego do poprawy warunków życia mieszkańców Podkarpacia, poprzez zwiększenie zaangażowania w realizację zadań publicznych, podejmowanych także przez Samorząd Województwa Podkarpackiego. Zmobilizowanie mieszkańców sołectwa Orzechowce do aktywnej pomocy w rozwiązywaniu najbardziej palących problemów, które ów proces mogą spowolnić, zwiększy poczucie odpowiedzialności za harmonijny rozwój regionu.

V. ANALIZA SWOT

Jest ona powszechnie stosowaną i efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron miejscowości oraz badania szans i zagrożeń jakie stoją przed miejscowością. Pozwala to na uporządkowanie wiedzy o charakterystyce danej miejscowości w czterech kategoriach:

„mocnych stron” – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony miejscowości i które należy wykorzystać sprzyjając będą jej rozwojowi,

„słabych stron” – uwarunkowań wewnętrznych które stanowią słabe strony miejscowości i które nie wyeliminowane utrudniać będą jej rozwój (ich działanie należy minimalizować),

„szans” – uwarunkowań zewnętrznych które nie są bezpośrednio zależne od zachowań społeczności, ale które przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, wykorzystane zostaną jako czynniki sprzyjające rozwojowi miejscowości,

„zagrożeń” – uwarunkowań zewnętrznych, nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności, ale które mogą stanowić zagrożenie dla jej rozwoju.

Na podstawie analizy zasobów, opracowano korzystne i niekorzystne cechy wewnętrzne sołectwa jak i potencjalne szanse i zagrożenia występujące w otoczeniu, które mogą mieć wpływ na przyszłość sołectwa. Poniżej zamieszczono zbiór informacji o mocnych i słabych stronach miejscowości i stojących przed nią szansach i zagrożeniach.

Tabela nr 10. Analiza SWOT – mocne i słabe strony

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Zespół Szkół • Świetlica wiejska • Kościół • Boisko sportowe • Działalność Ochotniczej Straży Pożarnej • Działalność Koła Gospodyń Wiejskich • Aktywność i kreatywność Rady Sołectkiej • Sieć gazociągowa • Sieć wodociągowa • Sieć telekomunikacyjna • Aktywność mieszkańców • Dobrosąsiedzkie stosunki • Placówki handlowe • Współpraca z samorządem gminnym • Walory przyrodnicze i rekreacyjne • Położenie w prężnie rozwijającej się gminie • Położenie w bliskiej odległości od Przemysła 	<ul style="list-style-type: none"> • Stan techniczny infrastruktury drogowej • Brak infrastruktury okołodrogowej (chodniki i oświetlenie drogowe) • Zły stan techniczny rowów melioracyjnych • Opróżnianie zbiorników bezodpływowych do rowów • Brak zaplecza przy boisku sportowym • Stan techniczny świetlicy wiejskiej • Brak zaplecza socjalnego świetlicy wiejskiej • Utrudniony dostęp do kultury • Wysokie bezrobocie • Komunikacja zbiorowa • Emigracja zarobkowa • Brak integracji społeczności lokalnej.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela nr 11. Analiza SWOT – szanse i zagrożenia

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none">• Budowa chodników przy drogach lokalnych• Budowa i przebudowa dróg lokalnych• Budowa sieci kanalizacji sanitarnej (uzupełnienie oraz rozbudowa oczyszczalni ścieków)• Budowa punktów świetlnych przy drogach lokalnych• Modernizacja nawierzchni dróg powiatowych• Poprawa transportu zbiorowego• Rozwój turystyki i agroturystyki• Wzrost opłacalności produkcji rolnej• Rozwój przedsiębiorczości• Stworzenie sieci ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych• Aktywność samorządu gminnego• Wykorzystanie środków pozabudżetowych• Poprawa dostępu do kultury• aktywizacja produkcyjna i restrukturyzacja rolnictwa tj. środki w ramach PROW 2014-2020 na dostosowanie kierunków produkcji do wymogów rynku, unowocześnienie form organizacji produkcji, rozwój usług, przetwórstwo, przechowalnictwo i przygotowanie do sprzedaży produktów rolnych, tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw, itp.;	<ul style="list-style-type: none">• Wzrost przestępczości (wandalizm, rozboje)• Zanieczyszczenie środowiska w skali makro• Wzrost bezrobocia w skali makro• Zagrożenie wypadkami komunikacyjnymi• Wzmożony ruch pojazdów• Dewastacja terenów rekreacyjnych• Apatia i zniechęcenie• Niż demograficzny• Emigracja wykształconej młodzieży• Ograniczone środki na rozwój wsi

Źródło: Opracowanie własne

VI. ANALIZA ZASOBÓW MIEJSCOWOŚCI

Analiza zasobów zawiera wykaz elementów materialnych oraz niematerialnych sołectwa, które mogą być wykorzystane dla rozwoju miejscowości w działaniach na rzecz jego odnowy.

Analizę zasobów sołectwa przeprowadzono na podstawie danych statystycznych oraz informacji zgromadzonych przez pracowników Urzędu Gminy Żurawica.

Zasoby sołectwa to wszelkie elementy materialne i niematerialne wsi oraz otaczającego ją obszaru, które mogą być wykorzystane obecnie bądź w przyszłości przy budowaniu, czy realizacji publicznych i prywatnych przedsięwzięć odnowy wsi.

Tabela nr 12. Zasoby miejscowości Orzechowce

RODZAJE ZASOBU	O ZNACZENIU DUŻYM	O ZNACZENIU MAŁYM	BRAK
Środowisko przyrodnicze, położenie			
Walory krajobrazu	X		
Walory klimatu	X		
Walory szaty roślinnej, świata zwierzęcego	X		
Wody podziemne i powierzchniowe		X	
Gleby		X	
Sąsiedztwo dużych miast	X		
Środowisko kulturalne			
Walory architektury wiejskiej		X	
Walory zagospodarowania przestrzeni publicznej		X	
Zabytki	X		
Zespoły artystyczne	X		
Dziedzictwo religijne i historyczne			
Świątynie, kościoły parafialne	X		
Święta, odpusty, pielgrzymki	X		
Tradycje, obrzędy	X		

Plan Odnowy Miejscowości Orzechowce na lata 2016-2022

Legendy	X		
Ważne postacie historyczne	X		
Obiekty i tereny			
Tereny mieszkaniowe	X		
Tereny dla funkcji rekreacyjno-turystycznej	X		
Tereny dla działalności gospodarczej		X	
Place i miejsca spotkań publicznych		X	
Tradycyjne obiekty gospodarskie wsi		X	
Szlaki turystyczne, ścieżki dydaktyczne	X		
Infrastruktura społeczna			
Placówki opieki medycznej			X
Dom kultury		X	
Biblioteki			X
Muzea i izby pamięci			X
Szkoły	X		
Świetlica wiejska	X		
Kapitał społeczny i ludzki			
Ochotniczan Straż Pożarna	X		
Koło Gospodyń Wiejskich	X		
Infrastruktura techniczna			
Energetyka	X		
Sieć wodociągowa	X		
Sieć kanalizacyjna	X		
Segregacja odpadów		X	

Źródło: Opracowanie własne

VII. PLAN WYKONAWCZY

W omawianym rozdziale przedstawiono dwa priorytety dla rozwoju miejscowości Orzechowce. Priorytet pierwszy dotyczy poprawy stanu infrastruktury, a w szczególności infrastruktury technicznej (jak np. drogi i woda) oraz infrastruktury społecznej, związanej z inwestycjami o mniejszym „kalibrze” i dotyczącymi np. rozbudowy świetlicy, czy pakietu małej infrastruktury wiejskiej – modernizacja boiska. Każdy z priorytetów ma przyporządkowany cel szczegółowy, a w ramach każdego celu zostały przyporządkowane zadania lub przedsięwzięcia. I tak dla priorytetu pierwszego wyróżniamy dwa cele szczegółowe: pierwszy związany z rozbudową, budową i modernizacją infrastruktury technicznej w Orzechowcach; drugi z poprawą stanu infrastruktury społecznej i rekreacyjnej. W ramach drugiego priorytetu dotyczącego rozwoju aktywizacji i wzmocnieniu integracji mieszkańców Orzechowiec skoncentrowano się na generowaniu działań aktywizujących i integrujących mieszkańców.

Opis wybranych zadań lub przedsięwzięć w pierwszym okresie realizacji Planu Odnowy Miejscowości. Należy zwrócić uwagę, że zgodnie z wymaganiami Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi dotyczącymi opracowywania Planu Odnowy Miejscowości przy sporządzaniu wykazu planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną nie należy ograniczać tylko tych, które kwalifikują się do wsparcia w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich dla działania „Odnowa i rozwój wsi”. Należy opisać również te zadania lub przedsięwzięcia, które zostały wskazane przez mieszkańców do realizacji w ciągu minimum 6 lat. Kierując się zaleceniami Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi harmonogram zawiera wszystkie zgłaszane (podczas spotkań i szerokich konsultacji społecznych) zadania i przedsięwzięcia, które stanowią katalog potrzeb społecznych miejscowości Orzechowce.

Mieszkańcy mają pełną świadomość, że nie wszystkie zadania w krótkim horyzoncie czasowym mogą zostać zrealizowane. Dlatego przedstawiony w powyższym punkcie harmonogram ma dać perspektywę minimum 6 lat. Część zadań jest przeznaczona do realizacji w ramach możliwości wsparcia z funduszy Unii Europejskiej w latach 2014-2020. Natomiast dla krótkoterminowego okresu 2-3 lat przyjęto do realizacji realne zadania w ramach aktualnie dostępnych środków wsparcia z UE. Perspektywa czasowa realizacji planu odnowy do roku 2022 daje większe prawdopodobieństwo ich realizacji, dobrego przygotowania projektów, wpisania zadań do tworzonych planów strategicznych gminy, powiatu, czy województwa i sprawną, czytelną i transparentną ich realizację. Niektóre zadania lub przedsięwzięcia mają charakter ciągły. Oznacza to, że są realizowane cyklicznie w każdym roku realizacji Planu Odnowy Miejscowości Orzechowce w latach 2014-2022, w ramach dostępnych środków i podejmowanych uchwał przez mieszkańców i Radę Sołecką.

Plan Odnowy Miejscowości Orzechowce na lata 2016-2022

PRIORYTET 1. POPRAWA STANU INFRASTRUKTURY	
CEL SZCZEGÓŁOWY 1. ROZBUDOWA, BUDOWA, MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY	
TECHNICZNEJ W ORZECHOWCACH	
ZADANIA INWESTYCYJNE LUB PRZEDSIĘWZIĘCIA	
W ASPEKTCIE POPRAWY KOMFORTU ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	
1.	PRZEBUDOWA DROGI GMINNEJ ŻURAWICA (UL. SZAŃCOWA) DZIAŁKA NR 1292/4 I ORZECHOWCE – BARSZCZAŁÓWKA NR 116565R DZIAŁKI NR 854 I 886 W KM 0+000 – 1+780
2.	BUDOWA DROGI W KIERUNKU HNATKOWIC
3.	PRZEBUDOWA DROGI GMINNEJ DZ. NR 878/44, 862 W M. ORZECHOWCE OD DROGI POWIATOWEJ W KIERUNKU „CZAJKOWA”
4.	BUDOWA CHODNIKA NA CZAJKÓW
5.	BUDOWA CHODNIKA PRZY DRODZE POWIATOWEJ
6.	BUDOWA DROGI WYGONOWEJ
7.	ROZBUDOWA OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW
8.	BUDOWA STACJI UZDATNIANIA WODY
9.	BUDOWA DROGI

PRIORYTET 1. Poprawa stanu infrastruktury	
Cel szczegółowy 2. Poprawa stanu infrastruktury społecznej i rekreacyjnej w Orzechowcach	
Zadania inwestycyjne lub przedsięwzięcia	
W zakresie aktywność mieszkańców i infrastruktury społecznej i technicznej	
1.	Docieplenie i elewacja kościoła
2.	Ułożenie kostki wokół kościoła
3.	Powiększenie parkingu przy kościele
4.	Budowa alejki (chodnika) na cmentarzu
5.	Oświetlenie chodnika
6.	Wyposażenie kaplicy cmentarnej
7.	Budowa oświetlenia – Barszczałówka 8 lamp
8.	Budowa oświetlenia (6 lamp) przy drodze Zagumiennej
9.	Budowa oświetlenia (4 lampy) przy drodze powiatowej w kierunku cegielni
10.	Budowa oświetlenia (4 lampy) przy drodze „Wygonowej”
11.	Budowa oświetlenia (6 lamp) przy drodze wojewódzkiej w kierunku Maćkowic
12.	Budowa ogrodzenia stadionu
13.	Budowa oświetlenia stadionu
14.	Zamontowanie kurtyny za bramkami
15.	Budowa „grzybka” turystycznego
16.	Budowa trybun (miejsc siedzących) przy stadionie
17.	Budowa siłowni plenerowej
18.	Budowa boiska do siatkówki, koszykówki

Plan Odnowy Miejscowości Orzechowce na lata 2016-2022

19.	Budowa mostu przy stadionie
20.	Budowa parkingu przy stadionie
21.	Rozbudowa szatni
22.	Wymiana okien w Domu Ludowym
23.	Docieplenie budynku Domu Ludowego
24.	Malowanie dachu na budynku Domu Ludowego
25.	Remont budynku Domu Ludowego
26.	Zakup sprzętu do świetlicy wiejskiej
27.	Wymiana drzwi garażowych – OSP
28.	System odprowadzania spalin – OSP
29.	Wyposażenie pomieszczeń socjalnych dla strażaków
30.	Zakup samochodu strażackiego
31.	Zakup kosiarki samojezdnej (traktorek)
32.	Zakup kosiarki żyłkowej
33.	Wymiana przystanku (krzyżówka Orzechowce)
34.	Odmulanie rowów i przepustów
35.	Hydrofornia -wymiana dachu
36.	Posadzenie drzew i krzewów (zazielenienie terenu)
37.	Melioracja koryta rzeki

PRIORYTET 2. Rozwój aktywizacji i wzmocnienie integracji mieszkańców Orzechowiec	
Cel szczegółowy 1. Generowanie wszelkich możliwych działań aktywizujących i integrujących mieszkańców.	
Zadania inwestycyjne lub przedsięwzięcia	
W aspekcie poprawy komfortu życia mieszkańców	
1.	Organizacja Dnia Dziecka na terenie miejscowości Orzechowce
2.	Organizacja festynu Dnia Strażaka
3.	Organizacja dożynek wiejskich
4.	Organizacja różnego rodzaju turniejów sportowych
5.	Upowszechnianie sportu i kultury fizycznej
6.	Stowarzyszenie Przyjaciół Orzechowiec
7.	Dotacja do Kapeli „Orzechowiacy”
8.	Budowa sieci szerokopasmowej

Tabela 13. Zbiorcze zestawienie inwestycji wraz z harmonogramem realizacji planowanych inwestycji

Lp.	Nazwa/zakres	Koszt	Okres realizacji	Beneficjenci
1.	Docieplenie i elewacja kościoła	200.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
2.	Ułożenie kostki wokół kościoła	30.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
3.	Powiększenie parkingu przy kościele	40.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
4.	Budowa alejki (chodnika) na cmentarzu	30.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne

Plan Odnowy Miejscowości Orzechowce na lata 2016-2022

5.	Oświetlenie chodnika	5.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
6.	Wyposażenie kaplicy cmentarnej	15.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
7.	Budowa oświetlenia – Barszczałówka 8 lamp	15 000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
8.	Budowa oświetlenia (6 lamp) przy drodze Zagumiennej 6	12 000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
9.	Budowa oświetlenia (4 lampy) przy drodze powiatowej w kierunku cegielni	10 000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
10.	Budowa oświetlenia (4 lampy) Wygonowej	10 000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
11.	Budowa oświetlenia (6 lamp) przy drodze wojewódzkiej w kierunku Maćkowic	12 000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
12.	Budowa ogrodzenia stadionu	10.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
13.	Budowa oświetlenie stadionu	6.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
14.	Zamontowanie kurtyny za bramkami	5.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
15.	Budowa grzybka	30.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
16.	Budowa trybun (miejsc siedzących) przy stadionie	50 000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
17.	Budowa siłowni plenerowej	25.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
18.	Budowa boiska do siatkówki, koszykówki	10.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
19.	Budowa mostu przy stadionie	20.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
20.	Budowa parkingu przy stadionie	20.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
21.	Rozbudowa szatni	50.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
22.	Wymiana okien w Domu Ludowym	20.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne

Plan Odnowy Miejscowości Orzechowce na lata 2016-2022

23.	Docieplenie budynku Domu Ludowego	70.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
24.	Malowanie dachu na budynku Domu Ludowego	20.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
25.	Remont wewnętrzny budynku Domu Ludowego	30.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
26.	Zakup sprzętu do świetlicy wiejskiej	15.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
27.	Wymiana drzwi garażowych – OSP	20.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
28.	System odprowadzania spalin – OSP	15.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
29.	Wyposażenie pomieszczeń socjalnych dla strażaków	30.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
30.	Zakup samochodu strażackiego	800.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
31.	Zakup kosiarki samojezdnej (traktorek)	10.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
32.	Zakup kosiarki żyłkowej	3.500,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
33.	Wymiana przystanku (krzyżówka Orzechowce)	8.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
34.	Odmulanie rowów i przepustów	15.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
35.	Hydrofornia -wymiana dachu	25.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
36.	Posadzenie drzew i krzewów (zazielenienie terenu)	10.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
37.	Melioracja koryta rzeki	100.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
38.	Przebudowa drogi gminnej Żurawica (ul. Szańcowa) działka nr 1292/4 i Orzechowce – Barszczałówka nr 116565R działki nr 854 i 886 w km 0+000 – 1+780	915 000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
39.	Budowa drogi w kierunku Hnatkowic	50.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
40.	Przebudowa drogi gminnej	300.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy

Plan Odnowy Miejscowości Orzechowce na lata 2016-2022

	dz. nr 878/44, 862 w m. Orzechowce od drogi powiatowej w kierunku „Czajkowa”			Orzechowiec, - osoby przyjezdne
41.	Budowa chodnika na Czajków	120.00,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
42.	Budowa chodnika przy drodze powiatowej	350.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
43.	Budowa drogi Wygonowej	20.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
44.	Rozbudowa oczyszczalni ścieków	4.000.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
45.	Budowa stacji uzdatniania wody	2 000 000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
46.	Budowa dróg wewnętrznych	30.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
47.	Organizacja Dnia Dziecka na terenie miejscowości Orzechowce	5.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
48.	Organizacja festynu Dnia Strażaka	5.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
49.	Organizacja dożynek wiejskich	15.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
50.	Organizacja turniejów sportowych	4.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
51.	Upowszechnianie sportu i kultury fizycznej	50.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
52.	Stowarzyszenie Przyjaciół Orzechowiec	5.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
53.	Dotacja do Kapeli Orzechowiaczy	5.000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne
54.	Budowa sieci szerokopasmowej	100 000,00	2016-2022	- Mieszkańcy Orzechowiec, - osoby przyjezdne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Żurawica

Tabela nr 14 Zbiorcze zestawienie inwestycji wraz przeznaczeniem i źródłem finansowania

L.p.	Nazwa/zakres	Przeznaczenie	Źródło pozyskania
1.	Docieplenie i elewacja kościoła	Rozwój infrastruktury społecznej	Budżet gminny, środki zewnętrzne m.in. PROW, RPO itp.
2.	Ułożenie kostki wokół kościoła	Rozwój infrastruktury	Budżet gminny, środki zewnętrzne m.in. PROW,

Plan Odnowy Miejscowości Orzechowce na lata 2016-2022

		społecznej	RPO itp.
3.	Powiększenie parkingu przy kościele	Rozwój infrastruktury społecznej	Budżet gminny, środki zewnętrzne m.in. PROW, RPO itp.
4.	Budowa alejki (chodnika) na cmentarzu	Rozwój infrastruktury społecznej	Budżet gminny, środki zewnętrzne m.in. PROW, RPO itp.
5.	Oświetlenie chodnika	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców	Budżet gminny, środki zewnętrzne m.in. PROW, RPO itp.
6.	Wyposażenie kaplicy cmentarnej	Rozwój infrastruktury społecznej	Budżet gminny, środki zewnętrzne m.in. PROW, RPO itp.
7.	Budowa oświetlenia – Barszczałówka 8 lamp	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców	Budżet gminny, środki zewnętrzne m.in. PROW, RPO itp.
8.	Budowa oświetlenia (6 lamp) przy drodze Zagumiennej	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców	Budżet gminny, środki zewnętrzne m.in. PROW, RPO itp.
9.	Budowa oświetlenia (4 lampy) przy drodze powiatowej w kierunku cegielni	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców	Budżet gminny, środki zewnętrzne m.in. PROW, RPO itp.
10.	Budowa oświetlenia (4 lampy) na drodze Wygonowej	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców	Budżet gminny, środki zewnętrzne m.in. PROW, RPO itp.
11.	Budowa oświetlenia (6 lamp) przy drodze wojewódzkiej w kierunku Maćkowic	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców	Budżet gminny, środki zewnętrzne m.in. PROW, RPO itp.
12.	Budowa ogrodzenia stadionu	Propagowanie aktywnych form wypoczynku	Budżet gminny, środki zewnętrzne m.in. PROW, RPO itp.
13.	Budowa oświetlenia stadionu	Propagowanie aktywnych form wypoczynku	Budżet gminny, środki zewnętrzne m.in. PROW, RPO itp.
14.	Zamontowanie kurtyny za bramkami	Propagowanie aktywnych form wypoczynku	Budżet gminny, środki zewnętrzne m.in. PROW, RPO itp.
15.	Budowa grzybka	Propagowanie aktywnych form wypoczynku	Budżet gminny, środki zewnętrzne m.in. PROW, RPO itp.
16.	Budowa trybun (miejsca siedzących) przy stadionie	Propagowanie aktywnych form wypoczynku	Budżet gminny, środki zewnętrzne m.in. PROW, RPO itp.
17.	Budowa siłowni plenerowej	Propagowanie aktywnych form wypoczynku	Budżet gminny, środki zewnętrzne m.in. PROW, RPO itp.
18.	Budowa boiska do siatkówki, koszykówki	Propagowanie aktywnych form wypoczynku	Budżet gminny, środki zewnętrzne m.in. PROW, RPO itp.
19.	Budowa mostu przy	Propagowanie	Budżet gminny, środki

Plan Odnowy Miejscowości Orzechowce na lata 2016-2022

	stadionie	aktywnych form wypoczynku	zewnątrzne m.in. PROW, RPO itp.
20.	Budowa parkingu przy stadionie	Propagowanie aktywnych form wypoczynku	Budżet gminny, środki zewnątrzne m.in. PROW, RPO itp.
21.	Rozbudowa szatni	Propagowanie aktywnych form wypoczynku	Budżet gminny, środki zewnątrzne m.in. PROW, RPO itp.
22.	Wymiana okien w Domu Ludowym	Rozwój infrastruktury społecznej	Budżet gminny, środki zewnątrzne m.in. PROW, RPO itp.
23.	Docieplenie budynku Domu Ludowego	Rozwój infrastruktury społecznej	Budżet gminny, środki zewnątrzne m.in. PROW, RPO itp.
24.	Malowanie dachu na budynku Domu Ludowego	Rozwój infrastruktury społecznej	Budżet gminny, środki zewnątrzne m.in. PROW, RPO itp.
25.	Remont wewnętrzny budynku Domu Ludowego	Rozwój infrastruktury społecznej	Budżet gminny, środki zewnątrzne m.in. PROW, RPO itp.
26.	Zakup sprzętu do świetlicy wiejskiej	Rozwój infrastruktury społecznej	Budżet gminny, środki zewnątrzne m.in. PROW, RPO itp.
27.	Wymiana drzwi garażowych – OSP	Rozwój infrastruktury społecznej	Budżet gminny, środki zewnątrzne m.in. PROW, RPO itp.
28.	System odprowadzania spalin – OSP	Rozwój infrastruktury społecznej	Budżet gminny, środki zewnątrzne m.in. PROW, RPO itp.
29.	Wyposażenie pomieszczeń socjalnych dla strażaków	Rozwój infrastruktury społecznej	Budżet gminny, środki zewnątrzne m.in. PROW, RPO itp.
30.	Zakup samochodu strażackiego	Rozwój infrastruktury społecznej	Budżet gminny, środki zewnątrzne m.in. PROW, RPO itp.
31.	Zakup kosiarki samojezdnej (traktorek)	Rozwój infrastruktury społecznej	Budżet gminny, środki zewnątrzne m.in. PROW, RPO itp.
32.	Zakup kosiarki żyłkowej	Rozwój infrastruktury społecznej	Budżet gminny, środki zewnątrzne m.in. PROW, RPO itp.
33.	Wymiana przystanku (krzyżówka Orzechowce)	Rozwój infrastruktury społecznej	Budżet gminny, środki zewnątrzne m.in. PROW, RPO itp.
34.	Odmulanie rowów i przepustów	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców	Budżet gminny, środki zewnątrzne m.in. PROW, RPO itp.
35.	Hydrofornia -wymiana dachu	Rozwój infrastruktury społecznej	Budżet gminny, środki zewnątrzne m.in. PROW, RPO itp.
36.	Posadzenie drzew i	Propagowanie	Budżet gminny, środki

Plan Odnowy Miejscowości Orzechowce na lata 2016-2022

	krzewów (zazielenienie terenu)	aktywnych form wypoczynku	zewnętrzne m.in. PROW, RPO itp.
37.	Melioracja koryta rzeki	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców	Budżet gminny, środki zewnętrzne m.in. PROW, RPO itp.
38.	Przebudowa drogi gminnej Żurawica (ul. Szańcowa) działka nr 1292/4 i Orzechowce – Barszczałówka nr 116565R działki nr 854 i 886 w km 0+000 – 1+780	Usprawnienie ciągu komunikacyjnego	Budżet gminny, środki zewnętrzne m.in. PROW, RPO itp.
39.	Budowa drogi w kierunku Hnatkowic	Usprawnienie ciągu komunikacyjnego	Budżet gminny, środki zewnętrzne m.in. PROW, RPO itp.
40.	Przebudowa drogi gminnej dz. nr 878/44, 862 w m. Orzechowce od drogi powiatowej w kierunku „Czajkowa”	Usprawnienie ciągu komunikacyjnego	Budżet gminny, środki zewnętrzne m.in. PROW, RPO itp.
41.	Budowa chodnika na Czajków	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców	Budżet gminny, środki zewnętrzne m.in. PROW, RPO itp.
42.	Budowa chodnika przy drodze powiatowej	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców	Budżet gminny, środki zewnętrzne m.in. PROW, RPO itp.
43.	Budowa drogi Wygonowej	Usprawnienie ciągu komunikacyjnego	Budżet gminny, środki zewnętrzne m.in. PROW, RPO itp.
44.	Rozbudowa oczyszczalni ścieków	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców	Budżet gminny, środki zewnętrzne m.in. PROW, RPO itp.
45.	Budowa stacji uzdatniania wody	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców	Budżet gminny, środki zewnętrzne m.in. PROW, RPO itp.
46.	Budowa / przebudowa dróg lokalnych	Usprawnienie ciągu komunikacyjnego	Budżet gminny, środki zewnętrzne m.in. PROW, RPO itp.
47.	Organizacja Dnia Dziecka na terenie miejscowości Orzechowce	Propagowanie aktywnych form wypoczynku	Budżet gminny, środki zewnętrzne m.in. PROW, RPO itp.
48.	Organizacja festynu Dnia Strażaka	Kultywowanie lokalnych tradycji społecznych	Budżet gminny, środki zewnętrzne m.in. PROW, RPO itp.
49.	Organizacja dożynek wiejskich	Kultywowanie lokalnych tradycji społecznych	Budżet gminny, środki zewnętrzne m.in. PROW, RPO itp.
50.	Organizacja turniejów sportowych	Propagowanie aktywnych form wypoczynku	Budżet gminny, środki zewnętrzne m.in. PROW, RPO itp.
51.	Upowszechnianie sportu i kultury fizycznej	Propagowanie aktywnych	Budżet gminny, środki zewnętrzne m.in. PROW,

Plan Odnowy Miejscowości Orzechowce na lata 2016-2022

		form wypoczynku	RPO itp.
52.	Stowarzyszenie Przyjaciół Orzechowiec	Kultywowanie lokalnych tradycji społecznych	Budżet gminny, środki zewnętrzne m.in. PROW, RPO itp.
53.	Dotacja do Kapeli Orzechowiaczy	Kultywowanie lokalnych tradycji społecznych	Budżet gminny, środki zewnętrzne m.in. PROW, RPO itp.
54.	Budowa sieci szerokopasmowej	Rozwój infrastruktury społecznej	Budżet gminny, środki zewnętrzne m.in. PROW, RPO itp.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Żurawica

Opis do harmonogramu finansowego wdrażania „Planu Odnowy Miejscowości” na lata 2014-2022

Harmonogram finansowy wdrażania „Planu Odnowy Miejscowości Orzechowce na lata 2014 – 2022” jedynie wskazuje możliwości realizacji wybranych zadań lub przedsięwzięć.

W szczególności zadania powinny być finansowane ze środków:

- a) budżetu gminy; funduszy celowych;
- b) podmiotów gospodarczych;
- c) środków własnych mieszkańców;
- d) Funduszu Ochrony Środowiska;
- e) sześciu Regionalnych Programów Strategicznych (RPS) dla województwa podkarpackiego;
- f) Regionalnego Programu Operacyjnego (RPO) województwa podkarpackiego na lata 2014-2020 w ramach wsparcia z UE;
- g) pozostałych Programów Operacyjnych z Unii Europejskiej, w tym PROW na lata 2014 -2020
- h) Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego;
- i) Polsko-Szwajcarskiego Programu Współpracy i itp.;
- j) budżetu państwa.

Z możliwości wsparcia finansowego realizacji zadań w pierwszej kolejności zaliczamy:

Fundusz sołecki.

Plan Odnowy Miejscowości Orzechowce na lata 2016-2022

Fundusz sołecki to fundusz wyodrębniony z budżetu gminy z przeznaczeniem na poprawę warunków życia mieszkańców, tworzony na podstawie ustawy o funduszu sołeckim. Aby sołectwo otrzymało środki finansowe, Rada Gminy do 31 marca roku poprzedzającego jego wykorzystanie musi wyodrębnić fundusz poprzez uchwałę. Jakie korzyści będzie miała gmina z utworzenia funduszu sołeckiego? Korzyścią dla gminy i danej miejscowości są dodatkowe pieniądze z budżetu państwa, które w przypadku nie utworzenia funduszu nie będą przysługiwać. Dodatkowe środki będą odpowiednio wynosić 10, 20 i 30 % wykonanych wydatków.

Najwyższe dofinansowanie otrzymują gminy o najniższych dochodach. Kwotę, jaka wpłynie do danej gminy wylicza się ze wzoru podanego w Ustawie o Funduszu Sołeckim. Środki z funduszu muszą być przeznaczone na realizację zadań, które będą służyły poprawie życia mieszkańców danej miejscowości oraz sołectwa. Ponadto muszą należeć do zadań własnych gminy i powinny być zgodne ze strategią rozwoju gminy i Planem Odnowy Miejscowości.

Wieloletnia Prognoza Finansowa (WPF).

Ustawa o finansach publicznych wprowadza wieloletnią prognozę finansową (WPF). Jest to nowy mechanizm zarządzania finansami gminy, który ma ulepszyć racjonalność gospodarowania środkami publicznymi. Niektóre większe zadania inwestycyjne przyjęte do realizacji w ramach Planu Odnowy Miejscowości powinny znaleźć się w wieloletnim programie inwestycyjnym gminy.

Środki z Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej w okresie programowania 2014-2020

Do głównych źródeł finansowania z Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej zaliczamy:

Program Rozwoju Obszarów wiejskich na lata 2014-2020 (PROW):

W zakresie poprawy jakości życia na obszarach wiejskich i różnicowania gospodarki wiejskiej.

Możliwości wsparcia z innych programów operacyjnych - Fundusze Europejskie 2014 -2020.

1. Program operacyjny dotyczący rozwoju kompetencji i umiejętności, włączenia społecznego oraz dobrego rządzenia (Wiedza, Edukacja, Rozwój) – „następca” PO Kapitał Ludzki.
2. Program operacyjny dotyczący rozwoju cyfrowego (Polska Cyfrowa).
3. RPO Województwa Podkarpackiego

Do krajowych funduszy i agencji wspierających działalność podmiotów gospodarczych zaliczmy:

- a) Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- b) Fundusz Pracy;
- c) Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa;

- d) Narodowy i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- e) Krajowa Agencja Poszanowania Energii;
- f) Fundacje wspomagające zaopatrzenie wsi w wodę.

VIII. WIZJA

Na początku należy wspomnieć, że **Wizja** jest ujęciem koncepcyjnym przyszłego stanu miejscowości Orzechowce. Dzięki ustalonej przez mieszkańców, będących uczestnikami procesu planowania strategicznego, spójnej wizji swojej miejscowości, powstaje czynnik jednoczący społeczność lokalną. Mieszkańcy, w efekcie opracowania, wyrażonego w Planie Odnowy Miejscowości, spójnego i długofalowego planu rozwoju swojego sołectwa za swój podstawowy cel działalności społecznej powinni uważać realizację celów i zadania zapisanych w Planie. Dla prawidłowego sformułowania wizji strategicznej należy uwzględnić długofalową perspektywę, co pozwoli na zmianę podejścia związanego z rozwiązywaniem jedynie bieżących spraw na dbałość o przyszły stan i rozwój wspólnoty sołectkiej. Różny jest kontekst formułowania wizji dla różnych sołectw, ponieważ może ona przyjąć charakter całościowego ujęcia funkcjonowania wspólnoty lub wskazywać jakiś przeważający obszar rozwojowy.

Na podstawie analizy SWOT sformułowana została następująca **wizja miejscowości Orzechowce**.

Unikatowa atrakcyjność krajobrazowo-przyrodnicza i potencjał miejscowości Orzechowce bezczenną szansą poprawy jakości lokalnego życia społecznego i gospodarczego

Tak sformułowana powyżej wizja pozwoli mieszkańcom Orzechowic ukierunkować ich wspólne działania w określonym celu, a co za tym idzie odważnie podejmować wyzwania polegające na realizacji konkretnych zadań na rzecz stabilnego rozwoju sołectwa.

Infrastruktura

Cel – nowoczesna i funkcjonalna infrastruktura użyteczności publicznej wizytówką miejscowości Orzechowce

Zadania – przebudowa i wyposażenie świetlicy wiejskiej, remonty i budowa / przebudowa dróg i chodników, budowa ścieżek rowerowych, budowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, budowa Internetu szerokopasmowego, wymiana oświetlenia na oświetlenie ekologiczne, budowa stacji uzdatniania wody, uzupełnienie sieci kanalizacyjnej.

Turystyka

Cel – Wykorzystanie i promocja potencjału turystycznego miejscowości Orzechowce.

Zadania – promocja walorów turystycznych, zagospodarowanie walorów turystycznych, tworzenie ścieżek rowerowych i szlaków dydaktyczno-turystycznych, promocja tradycji rzemieślniczych, zagospodarowanie przestrzeni publicznej.

Ochrona środowiska

Cel – Zachowanie naturalnych walorów krajobrazowo-przyrodniczych

Zadania – inwentaryzacja zasobów naturalnych, tworzenie szlaków dydaktycznych, oznaczenie, obiektów przyrodniczych, promocja postaw proekologicznych.

Kapitał społeczny i ludzki

Cel – Aktywna społeczność partnerem dla samorządu w podejmowaniu działań na rzecz rozwoju miejscowości Orzechowce.

Zadania – przeciwdziałanie bezrobociu, organizowanie kursów i szkoleń, przebudowa i wyposażenie świetlicy wiejskiej, organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży.

IX. MISJA

Misja jest wyrażeniem, które określa główny cel miejscowości, jej „sens życia”. Jest wyrazem dążeń i oczekiwań w stosunku do miejscowości, dla której została sformułowana.

Wypracowana misja rozwoju miejscowości poprzez wizję, pokazuje pozytywny obraz miejscowości Orzechowce na kolejne 6 lat.

Przeprowadzone analizy i wyartykułowane potrzeby mieszkańców, pozwalają na określenie głównych celów planu. Cele te będą wyznacznikiem kierunku wszystkich działań objętych planem.

Misja dla miejscowości Orzechowce jest opisem wizji miejscowości oraz jej głównego pola działań w przyszłości. Koncentruje się ona na istocie rzeczy, dostosowuje kierunki działań do długoterminowych celów, równocześnie pełni funkcje motywacyjne i promocyjne.

Misja wyraźnie określa charakter miejscowości i wskazuje jej atuty. Z misji bezpośrednio wynikają obszary, które powinny być rozwijane. Obszary rozwojowe Orzechowiec, które wypracowano wspólnie, wzajemnie się uzupełniają. Wiele zadań realizacyjnych wskazanych w

obszarze "gospodarka" powiązanych będzie zarówno z obszarem "infrastruktura", jak dotyczyć będzie samych mieszkańców. Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości będzie zarówno kreował nowe miejsca pracy, jak również będzie wpływał na inwestycje w dziedzinie infrastruktury czy ochrony środowiska naturalnego. Zadania realizowane w obszarach związanych z kulturą, oświatą i sportem wpłyną na podnoszenie poziomu wykształcenia mieszkańców oraz integracji kulturalnej z gminą i regionem.

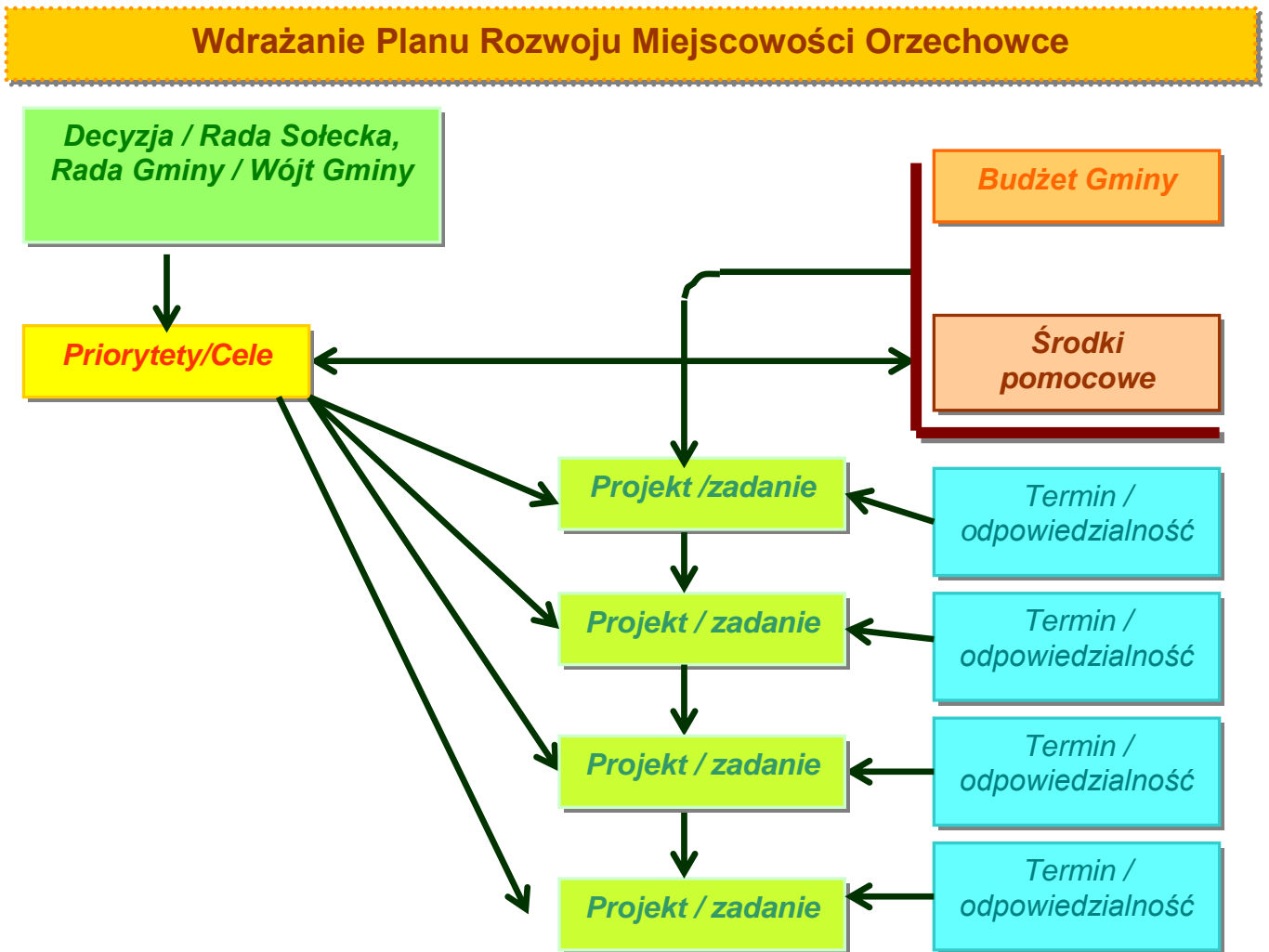
X. ZARZĄDZANIE

Wdrażanie

Stworzenie systemu zarządzania realizacją Planu ma decydujący wpływ na utrzymanie wysokiej dynamiki w całym procesie wdrażania. Stopniowe wygasanie entuzjazmu towarzyszącego procesowi tworzenia Planu wśród samorządu i mieszkańców bez odpowiedniego systemu mogłoby „doprowadzić Plan na półkę” z innymi, nieprzydatnymi dokumentami w dość krótkim czasie. System, o którym mowa to przede wszystkim:

- doskonalenie istniejących i tworzenie nowych instrumentów realizacji,
- monitorowanie realizacji celów i projektów,
- zmiany i aktualizacja Planu.

Schemat systemu wdrażania:



Instrumenty realizacji

Instrumenty prawno-administracyjne:

Najważniejszym narzędziem realizacji Planu jest budżet gminy. Stopniowe tworzenie budżetu zadaniowego powinno usprawnić zarządzanie środkami publicznymi oraz stworzyć czytelny obraz operacji finansowych przeprowadzanych przez Radę Gminy. Dynamika wdrażania Planu ma swoje odzwierciedlenie w kolejnych budżetach. Zadania wynikające z Planu realizowane ze środków budżetowych można stosunkowo łatwo zidentyfikować.

Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego na obszarze gminy docelowo przewiduje się rozwój takich funkcji jak: mieszkaniowo-usługowej, rolniczej, turystycznej.

Instrumenty ekonomiczne i rynkowe:

Uczestnictwo gminy/miejscowości w związkach celowych

Tworzenie dobrego klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości, wyzwalanie lokalnych inicjatyw gospodarczych jest instrumentem, który usatysfakcjonuje mieszkańców pod względem rynkowym jak i ekonomicznym oraz przysporzy budżetowi kolejnych podatników.

Instrumenty finansowe:

Stosowanie tak zwanego „montażu finansowego” przy dużych inwestycjach, to znaczy kumulacji środków pochodzących z różnych źródeł na realizację kolejnych zadań wynikających z planu. Stopniowe przechodzenie od konstruowania budżetu według dotychczasowych reguł do tworzenia budżetu zadaniowego.

Instrumenty marketingowe:

Stworzenie odpowiedniego systemu marketingu miejscowości i gminy jako całości, (osiągnięcia samorządu, lokalnych przedsiębiorców, organizacji społecznych, mieszkańców i zasobów) ułatwi prowadzenie promocji wewnętrznej - skierowanej do mieszkańców gminy oraz promocji zewnętrznej. Stworzony system marketingowy przede wszystkim odpowie na pytania:

- kto?
- jakimi kanałami?

- z czym?
- do kogo?
- i za jakie pieniądze trafia z promocją?

Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej

System monitorowania planu odnowy miejscowości

Monitoring dostarcza informacji o postępie realizacji i efektywności wdrażania zadań wynikających z Planu – począwszy od pojedynczego projektu, poprzez cel i priorytet, a skończywszy na osiągniętych efektach. W zależności od charakteru dostarczanych danych, monitoring dzielimy na rzeczowy i finansowy.

Monitoring rzeczowy

Monitoring rzeczowy dostarcza danych obrazujących postęp we wdrażaniu Planu oraz umożliwiających ocenę jego wykonania w odniesieniu do celów w Planie.

Dane skwantyfikowane, obrazujące postęp we wdrażaniu oraz rezultaty tych działań zostały podzielone na trzy kategorie:

Wskaźniki produktu

Odnoszą się one do rzeczowych efektów działalności. Liczone są w jednostkach materialnych, np. długość nowo budowanych dróg; liczba budynków poddanych renowacji; ilość firm, które otrzymały pomoc, itp.

Wskaźniki rezultatu

Odpowiadają one bezpośrednim i natychmiastowym efektom wynikającym z wdrożenia Planu. Takie mierniki mogą przybierać formę wskaźników materialnych (skrócenie czasu podróży, liczba mieszkańców objętych selektywną zbiórką odpadów, liczba wypadków drogowych, itp.) lub finansowych (zwiększenie sprzedaży eksportowej firm objętych danym działaniem, zmniejszenie nakładów na bieżące remonty obiektów zabytkowych itp.)

Wskaźniki oddziaływania

Obrazują one konsekwencje Planu wykraczające poza natychmiastowe efekty dla bezpośrednich beneficjentów. Oddziaływanie może odnosić się do efektów związanych bezpośrednio z podjętym

Plan Odnowy Miejscowości Orzechowce na lata 2016-2022

działaniem, chociaż pojawiających się po pewnym czasie (oddziaływanie bezpośrednie), jak i do efektów długookresowych, oddziałujących na szerszą populację i pośrednio tylko wynikających ze zrealizowanego działania (oddziaływanie pośrednie).

Tabela nr 15. Monitoring Planu Odnowy Miejscowości

Zadanie	Odpowiedzialni	Termin realizacji
Przedkładanie raportów z przebiegu realizacji projektów i zadań zamieszczonych w harmonogramie zadań.	Gmina	Informacja roczna
Ocena realizacji	Gmina	Raz na dwa lata
Organizacja debat strategicznych z udziałem osób tworzących wcześniej Plan dla oceny jego aktualności.	Gmina	Zebranie wiejskie każdego roku z udziałem władz Gminy

Źródło: Opracowanie własne

Monitoring finansowy

Monitoring finansowy dostarcza danych dotyczących finansowych aspektów realizacji Planu, będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania przeznaczonych na niego środków. Wójt Gminy prowadzi ciągły monitoring finansowy podjętych zadań, sporządza raporty, które prezentuje Radzie Gminy podczas kolejnych planowych Sesji Rady (wydatki poniesione w okresie objętym raportem, wydatki poniesione od początku realizacji zadania, stopień realizacji zadania w %).

Uspółczenie procesu planowania i realizacji

Spółeczność lokalna Orzechowiec na zaproszenie władz samorządowych uczestniczyła w pracach nad niniejszym planem. Jak wynika z doświadczeń innych jednostek samorządu zazwyczaj uczestnicy prac nad planami rozwoju stają się w swoich środowiskach rzecznikami proponowanych w tych planach rozwiązań.

O Planie Odnowy Miejscowości Orzechowce 2016-2022 przyjętym do realizacji przez Radę Gminy, jak również o rozpoczynanych zadaniach, ich przebiegu i zakończeniu, wszyscy mieszkańcy będą szczegółowo informowani. Informacje będą upowszechniane zwyczajowo na tablicy ogłoszeń i stronie internetowej Urzędu Gminy oraz bezpośrednio przez władze gminy na różnego typu zebraniach. Uwagi od mieszkańców na temat prowadzonych prac zbierane będą w Urzędzie Gminy w Żurawicy.